

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifi

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 26.

Podružnice:
Maribor, Barvarška ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta
Razus pri poštn. črtov
navodu št. 11.842.

Ljubljana, 9. januarja.

Naše politično življenje je bolno. Boj vseh proti vsem, ki se vrši že nad eno leto, je razpalil strasti in omajal medsebojno zaupanje. Laž je v teh nezdravih razmerah postala glavno sredstvo in laž je tako mogočna, da drzno zasenči tudi najhujše resnico. Čeje ideologije so nastale in so zgrajene na laži in cele stranke se imajo nji zahvaliti za svoj obstoj. Publika, ki je žrtve laži, je že vsa zbegana in se odteguje javnemu delu.

Evro par primerov: Proti centralistični državni administraciji je demokratska stranka razvila svojo zahtevo najhujše dekoncentracije in samouprave. In to z uspehom. Treba le en hip pogledati naš zakon o občni upravi o samoupravi oblasti in okrajev, terba poleg velikanske kompetence splošnih instanc premočriti pomen pravnih sodnij za garancijo te dekoncentracije. Vendar pa se istočasno širi dosledna laž, da je demokratska stranka centralistična.

Drug primer: Demokratski poslanci so se z večimi močmi borili za izenačenje uradništva, bili so glasniki plemenite enakopravnosti, izbojevali so zakonske predloge službene pragmatike in invalidskega reda na temelju popolne enakosti. Vendar pa celo grupe ljudi od laži, da demokratska stranka nepira »srbičance«
proti »prečanom«. Demokratski so prinesli socialne zakone, a mirno se širi laž, da so demokratski proti delavstvu. Demokratski so pripravili izvoznice, a laž je šla skozi narod, da jih zadržujejo. Pogledajte si celo podobo bojev v današnji javnosti iz objektivnega človeka mora priznati, da so umetno grade politični zidovi med ljudstvom samo s širjenjem laži.

Laž kot politično orodje je prestopila vse meje in, ko ji ni bilo uspeha dovolj v politiki, je začela glagolati osebe. Počast laži je prevladala. Skrajna koraka čisto tiho in le šepet in pomenljivi pogledi izdajajo. Ko zarotnič, se sramežljivo skriva, a na desetih krajih zopet prilze na dan. In kakor se oblački zbirajo pred nevihto, tako se laž zbira proti časti političnih voditeljev, da jih uniči.

Šinljiva je solidarnost lažnikov in njihovih pomočnikov. Kakor po dogovorjenem načrtu postopajo in treba le besedice namigavanja, za odgovor pa pomembnega nasmeha in laž prodira zmagovito naprej. In zaman se braniš, zaman ji iščeš izvora. A ona deluje, dušji in mori. Slovenci so v tem oziru prvi umetniki.

Ko je dr. Kramer s kabineto gosp. Davidovića nehal biti minister, je začela proti njemu delovati laž. Iz Beograda in iz Ljubljane, kjer je nastala v dnu zavidnih duš, se je srečala in združila in hotela svojo nazo pot po vsej državi. Našel si jo v Vojvodini in če si se potrudil odpreti časopis, ki ga izdaja gotova grupa v Dalmaciji ali Bosni, našel si to laž v tisočeri oblikah ponovljeno. Najbolj se je ta laž seveda razpasla po Sloveniji. Tu je uganjala prave orjije. Še prav posebno pa v naši ljubi Ljubljani ki tako uživa, če more rojaka potlačiti nazaj ki mu je usoda naklonila nevaležni uspeh, da je zrastle za glavo čez druge.

In tako so dr. Krameria vlačili po fistih in po shodih, še bolj pa po tisočih zasebnih pogovorih, da mu ukradejo čast. Obkolili so ga z lažjo in v njej so satanski uživali. Šele ko je postala laž nepreviđna in se pojavila v imenih in osebo, jo je bilo mogoče zagrabiti. Dr. Kramer je imel v zadnjem času opetovano to srečo. Danes je dobil pred sodno novo satisfakcijo. Napram svoji stranki je seveda ni potreboval, a naši nezdravi in čiščenja potrebni situaciji mora biti ta dogodek dobrodošel. Laž še vedno dominira v našem javnem življenju in celo sicer dobro mislečim zapira pogled v resnico.

Zakaj to vse še posebno poudarjamo na uvodnem mestu? Ker bi radi, da nas ti dogodki združijo vse v eno misel: Počistimo z laži v naši jugoslovenski javnosti zlasti pa med nami Slovenci. Napovejmo ji boj in globoko smo uverjeni, da bode zlasti med naprednimi Slovenci marsikaj ložje postalo. Mirno lahko rečemo, da bi ne bilo treba niti en dan se boriti ne za napredni blok, ne za spojitev strank in grup s sličnimi ali celo enakimi naprednimi in socialnimi nazori, če bi med njimi ne ležala pošast laži, ki piše kri in seje nezaupanje na vse strani. Složimo se na resnico in na priznanje istine, pa bodo pošteni in delavni elementi kmalu skupaj.

Politična situacija

MRZLIČNE VOJILNE PRIPRAVE. — VLADA KOT STRANKARSKI VOLILNI APARAT.

Beograd, 9. januarja. g. Danes od 16 do 20. se je vršila ministrska seja, na kateri je poročal notranji minister o političnem položaju v Makedoniji in po drugih krajih države. Sklepalo se je o premeščanju uradništva v Makedoniji in o prehrani pasivnih krajev, v katero svrhu je bil dovoljen kredit v znesku pol milijona dinarjev. Dalje se je govorilo o tem, da bi se prebivalcem pasivnih krajev oddajala živila na kredit.

Za Črno goro, kjer upa radikalna stranka tokrat dobiti nekaj mandatov, je minister socialne politike določil posebno komisijo, katere člani Srečko Srzentič, Kosta Negović in Marko Vujičić so že odpotovali na svoje mesto. Razen tega je minister socialne politike naročil svojemu poverjeniku v Črni gori, da razdeli v podgoriskem, reškem in nikšičkem srezu večjo količino koruze med prebivalstvo.

DR. KOROŠEC SE PONUJA RADIKALCEM.

Beograd, 9. januarja. g. Dr. Korošec, ki je zadnje čase prirejal agitacijske shode v Vojvodini ter poskušal doseči sporazum s tamšnjimi Bunjevci in Madžari, je dospel v Beograd. Dr. Korošec je posetil Stojana Protića, dr. Ninčiča in Pašiča. — Dr. Korošec se silno trudi radikalcem dokazati, da je on mož, s katerim se mora govoriti in pogajati. Hude pragrajvice mu dela, da so radikaleci poverili Zupaniču nalogo, da jih oficijelno informira o razmerah v Sloveniji. Povsodi zatrjuje, da je akcija dr. Sustersiča

propadla ter grozi, da se bodo klerikaleci združili s komunisti.

PRETEP NA ZEMLJORADNIŠKEM SHODU.

Beograd, 9. januarja. g. V Novem Sadu sta se večeraj vršila dva politična shoda, in sicer demokratski in zemljoradniški. Demokratski shod je imel ogromno udeležbo in je sijajno uspel. Zemljoradniški shod pa se je završil s pravcatim pokoljem. Shod je otvoril poslanec Moskovljevič, katerega pa je napadel poslanec Jokić, ki je očital stranki politiko, ki je spravila kmota v nearečo. Nato se je vnela prava bitka, v katero je posegla policija in prepovedala nadaljnje zborovanje.

MADŽARI BODO VOLILI.

Beograd, 9. januarja. r. Kakor domnava vaš dopisnik, se je v ministruv za notranje stvari dosegel med radikaleci in Madžari sporazum, da bodo madžarski volilci pri uradnem popravljanju volilnih imenikov vpisani kot volilci v imenike.

RADIKALSKO-TURSKA ZVEZA.

Beograd, 9. januarja. n. V Skoplju se nadaljuje pogajanje med radikaleci in muslimani iz Južne Srbije. Sporazum je v glavnem že dosežen ter je pričakovati da bodo v Južni Srbiji radikaleci pri volitvah nastopili skupno s Turki.

DRŽAVNI ODBOR.

Beograd, 9. januarja. n. V Beograd je dospel dr. Edo Lukinič, predsednik državnega odbora, ki bo od jutri deloval permanentno, dokler ne zaključijo svojih poslov. Ker je vse gradivo pripravljeno, bo delo hitro napredovalo.

Grki korakajo na Carigrad?

NOVI ZAPLETALJI V ORJENTU. — DEMARŠA ANGLEŽEV IN FRANCOZOV V ATENAH.

Pariz, 9. januarja. s. Vesti, ki so zadnje noč dosele iz Carigrada, javljajo, da namerava Grčija, dati svoji vojski povelje, da odide danes ponoči v Vzhodno Tracijo. S tem napadom na Turke da hočejo Grki priti do Carigrada in morskih ožin. Po oficijelnih vesteh je francoska vlada stopila v zvezo z Rimom in Londonom ter dala svojemu poslaniku v Atenah potrebna navodila, naj stori vse, da prepreči vojaški napad.

Beograd, 9. januarja. g. Položaj v Trakiji se silno poostreje. Iz Male Azije prihajajo neprestano novi kontingenți turškega vojaštva. Tudi Grki se mrzlično pripravljajo. Na obeh straneh vlada skrajna napetost. Turčija in Grška se druga drugo obtožujeta napadalnih namerov. Ni izključeno, da pride do novih krvavih dogodkov. Med evropskimi kabineti se vrši živahna izmenjava misli.

Beograd, 9. januarja. r. Grška je ukinila tranzitni promet z našo državo. Ta ukrep je dokaz, da se vršijo na Grškem obsežne priprave. Gre očividno za vojaške transporte preko Soluna v Trakijo.

Beograd, 9. januarja. g. »Politika«
javlja iz Aten od 8. t. m.: Predstavnik angle-

ške vlade in francoski poslanik v Atenah sta posetila grškega ministra zamenjnih poslov Aleksandrisa v imenu svojih vlad in ga opozorila na težko situacijo, katero povzroča Grška s svojimi vojnimi pripravami v Trakiji. Oba diplomatska zastopnika sta Aleksandrisa opozorila na to, da bo morala Grška v slučaju novih komplikacij sama nositi vse posledice in odgovornost nove vojne.

Aleksandris je izjavil obema predstavnikoma, da je točno, da vrši Grška v Trakiji vojaške priprave. Grška vlada tega niti najmanj ne prikriva, temveč se vršita koncentracija čet in pripravljane vojnega materijala popolnoma odkrito.

Aleksandris je povdarjal, da grška vlada nestrno pričakuje rezultata lausanske konference, na kateri se je Turkom njih tek po tuj zemlji tako povečal, da streme po popolnem uničenju Grške. Grška vlada ne more več prenašati tega položaja, zato pripravila vse, kar je potrebno, da prepreči napade na svoje ozemlje.

Ta izjava ministra Aleksandrisa je oba predstavnikoma omenjenih držav iznenadila, dočim je v grških diplomatskih krogih napravila ugoden vtis.

Solunsko vprašanje

Beograd, 9. januarja. g. V ministruv zunanjih poslov se izdeluje načrt nove konvencije o naši svobodni coni v solunskem pristanišču. Ta načrt mora biti dogotovljen do konca tega tedna. Na podlagi izgotovljenega načrta bo naš poslanik v Atenah g. Balugdič nadaljeval svoja pogajanja s solunskimi oblastmi.

FINANČNI ODBOR.

Beograd, 9. januarja. z. Na zahtevo finančnega ministra je bila za danes sklicana seja finančnega odbora. Seja se ni mogla vršiti, ker ni bilo dovolj poslancev navzočih.

HOLANDSKI POSLANIK V ATENAH UMRL.

Beograd, 9. januarja. g. Holandski poslanik v Atenah D'Offire je danes umrl za legarjem.

ČESKA IN RUSIJA.

Demanti Čičerinaove trditve o vojaški pogodbi.

Beograd, 9. januarja. z. Ozirom na izjavo Čičerina, da je sovjetska Rusija v maju meseca sklenila s češkoslovaško republiko pogodbo v kateri si obe državi garantirata medsebojno pomoč v slučaju napada s tretje strani, izjavlja poslaništvo češkoslovaške republike v Beogradu, da je ta trditev Čičerina neresnična. Med češkoslovaško republiko in moskovsko vlado ostoja samo trgovska pogodba, katere besedilo je bilo objavljeno. Kar se govori družezna, je izmišljeno.

Iz češke

Stanje dr. Rašina. — Njegov namestnik. — Sestanek parlamenta.

Praga, 9. januarja. u. Zdravstveno stanje finančnega ministra dr. Rašina, ki se je zadnje dni nekoliko izboljšalo, je razpremenjeno. Nevarnost za življenje ministra še ni odstranjena. Z vodstvom finančnega ministruv bo poverjen najhujše bivši finančni minister dr. Novak.

Parlament se bo zopet sestel šele koncom tega meseca. Do tedaj se bo uredilo tudi vprašanje, kdo bo zastopal ministruvkega predsednika, ki je še vedno potreben odnosa.

Nadaljnje aretacije.

Praga, 9. januarja. u. Kakor javljajo listi, je bilo v zvezi z atentatom na finančnega ministra dr. Rašina aretiranih nadaljnjih pet oseb, ki so osumljeni so-krivde pri atentatu.

Prva smrtina kazen.

Praga, 9. januarja. u. V kaznilnici okrožnega sodišča v Taboru je bil danes obeklen Ladislav Novak, ki je bil zaradi umora dveh mesarjev obsodjen na smrt. To je bila prva izvršitev smrtne kazni v češkoslovaški republiki, ker predsednik Masaryk dosejaj ni hotel sankcionirati nobene smrtne obsodbe.

POGAJANJA O JUŽNI ŽELEZNICI.

Dunaj, 9. januarja. s. Danes so dospeli semkaj jugoslovenski delegati za pogajanja, ki se bodo vršila v Rimu glede južne železnice. Delegati potujejo skupno z avstrijskimi v Rim, kjer se pričakujejo 12. januarja.

Francoska okupacija prične danes

REPARACIJSKA KOMISIJA UGOTOVILA NEMŠKO KRIVDO. — ZBRANJE VOJŠTVA V PORENJU.

Pariz, 9. januarja. u. Na današnji seji reparacijske komisije so nemški izvedenci za premož podali svoje obrambne izjave. Na podlagi § 17 osmega odstavka verazajske mirovne pogodbe se je nato reparacijska komisija s tremi protu enemu glasu izrekla, da je Nemčija kriva kršitve mirovnih določb glede pronomovnega vprašanja. Proti je glasoval angleški delegat. Ameriški zastopnik Boyden je izjavil, da sicer obstoji objektivna krivda Nemčije, ki pa mogoče subjektivno ni bila v stanu dohvatljati premož.

Francoska vlada bo najhujše še danes ponoči izdala povelje za zasedbo. Na poti je že 40 do 60 vlakov s četami. Od dosežanih zasedbenih čet sta pripravljena na odhod dve diviziji. Računa se z zasedbo Essena, Ruhrorta in Mühlheima.

«L'Oeuvre» javlja, da bodo predstrelke armade generala Degoutiea v četrtak zjutraj ob petih prekorale meje nevtralne cone pri Düsseldorfu, Duisburgu in Ruhrortu. Istočasno, ko bo ministrski predsednik Poincaré podal v francoski zbornici svoje izjave, bodo francoski vojniki že postavljali piramide svojih pušk na trgih v Essenu. Da se vidi sodelovanje zavoznikov, bodo belgijski vojniki spremljali Francoze, ravnotako bodo italijanski inženjerji sodelovali z belgijskimi in francoskimi.

Berlin, 9. januarja. ud. Francoske priprave za okupacijo ruhrskega ozemlja so v polnem teku. V Düsseldorfu, Duisburgu in druga mesta takozvane nevtralne cone prihajajo noč in dan francoske čete, popolnoma opremljene za vojni pohod. Vse javne zgradbe so rekvirirane za nastanitev vojaštva. Večeraj je dospelo v Düsseldorf 50 francoskih inženjerjev, da prevzamejo vodstvo rudnikov v ruhrskega ozemlja. Po največjih vesteh so se jim pridružili danes tudi belgijski in francoski inženjerji.

Nemške odredbe proti okupaciji

PROTESTNA NOTA PODPISNIKOM MIROVNE POGODBE IN PRIMIRJA. — ODPOKLIC POSLANIKOV IZ ANTANTINIH DRŽAV. — KONCENTRACIJSKA VLADA.

Berlin, 9. januarja. u. Razburjenje na Nemškem narašča. Ves dan so se danes vršila posvetovanja ministrov. Državni kancler je sprejel predstavnike vseh parlamentarnih strank. Za jutri je sklicana seja zunanjepolitičnega parlamentarnega odseka, na kateri poda drž. kancler Cuno dalekosežne izjave.

Med strankami se vršijo pogajanja za enoten nastop. Državni kancler hoče pozvati socialne demokrate, da vstopijo v vlado. Zatrjuje se, da se bodo socialisti takemu pozivu odzvali. Namen nemške politike je pokazati svetu, da je ves narod solidaren v obrambi nemških interesov.

Listi razpravljajo, očividno po navodilih vlade, v jako zmernem tonu o položaju.

Berlin, 9. januarja. s. Nemška vlada pripravila dve diplomatski akciji proti postopanju Francije. Ako okupirajo Francozi nove dele nemškega ozemlja bo Nemčija notificirala vsem podpisnikom versalske pogodbe, da smatra francosko prodiranje za kršitev mirovne pogodbe. Pozvala bo podpisnike, da nastopijo proti tej kršitvi.

Druga nota se bo izročila vsem garantom pogodbe s dne 15. novembra 1918, s katero so se sklenilo premirje, zlasti bo

Zasedbene oblasti v Koblenzu so omejile tovorni promet na progi Koblenz-Köln in Koblenz-Trier, da ostanajo proge proste za vojaške transporte. Na kolodvorih zasedenega ozemlja se je posttrila kontrola potnih listov.

Iz Essena javljajo, da so predstrelke francoskih čet že dosepele do predmestja Essena Kettwig. Njihov prihod v mesto se pričakuje v sredo v prvih urah jutri. Mesto samo izgleda, kakor da bi bilo izumrlo.

UDELEŽBA BELGIJE.

Bruselj, 9. januarja. s. Priprave, da se odpošlje oddelek belgijskih čet k zasedbi ruhrskega ozemlja se nadaljuje v vsi naglici. Kakor se doznava, se ne bo noben letnik poklical pod orožje. Ministreki predsednik Theunis bo jutri v zbornici podal vladno izjavo.

POSVETOVANJA NEMSKIH IN FRANCOZSKIH KOMUNISTOV.

Pariz, 9. januarja. s. Po poročilih listov se nahaja v Porenju več francoskih komunistov, med njimi znani komunistični poslanec Cachin, ki imajo važna po svetovanja s tamkaj se nahajajočimi nekšini in ruskimi komunisti.

OMILJENJE SANKCIJE?

Rim, 9. januarja. s. «Messaggero» javlja: Poincaré je italijanskemu in belgijskemu delegatu predložil nov predlog ki vsebuje omiljenje načina za garancije. Po tem predlogu bi nastopile sankcije le, ako se ne izpolnijo pogoji moratorija, med katerimi zavzema prvo mesto notranje posojilo v Nemčiji.

TUDI ANGLIJA SE PRIDRUŽI?

Berlin, 9. januarja. s. V berlinskih političnih krogih se smatra francoska vojaška akcija za neizogibno. Nocoj so se razširile vesti, da se kasneje tudi Anglija priključi tej akciji.

nota naslovljena na Ameriko, ki se bo in formalno o namerah Francije.

S postopanjem Francije bo ustvarjen tak državno-pravni položaj, iz katerega bo nemška vlada izvajala vse posledice

Razmerje nemške države do Francije bo po zasedbi ruhrskega ozemlja pomnilno razveljavljeno mirovne pogodbe. Ne stane torej ista situacija kot pred podpisom verazajske mirovne pogodbe. Potem ostane še interpretacija, da obstoja med Francijo in Nemčijo razmerje, ustvarjeno s sklepom premirja ali pa vojno stanje. Prevladuje zadnje naziranje. Samoobsebnost umevno je, da se nemška vlada ne bo poslužila vojaških sredstev.

Takoj po francoski zasedbi Essena bo vlada izdala proklamacijo na narod.

Berlin, 9. januarja. u. Kakor javlja «Zeit», bo Nemčija po vkorakanju francoskih čet v ruhrskega ozemlje odpošlicala svojega poslanika v Parizu in najbrž izročila potne liste francoskemu poslaniku v Berlinu. To bi pomenilo prekinjenje diplomatskih odnosov med obema državama, toda, kakor dostavlja «Zeit», ne vpostavljuje vojnega stanja.

Ako bi se Italija in Belgija udeležili zasedbe, bi se odpošlicala tudi nemška poslanika v Bruslju in Rimu.

Seiplov povratek iz Budimpešte

Dunaj, 9. januarja. u. Danes zjutraj se je vrnil zvezni kancler Seipel iz Budimpešte. Izjavlja da je z uspehom svojega potovanja zelo zadovoljen. Razgovori so se ticali splošne razsodilne pogodbe, ureditve medsebojnih prometnih, trgovskih in drugih gospodarskih vprašanj ter poravnave raznih manjših konfliktov in težko med obema državama. Konkretna pogodba se bo sklenila potem, ko se trarina med strokovnjaki v podrobnosti izdela. Seipel poudarja, da je treba vzpostaviti srednje-evropsko gospodarsko enoto, kateri naj bi pripadale nasledstvena država, predvsem Avstrija, Madžarska in Italija.

LIKVIDACIJA MADŽARSKE POŠTNE HRANILNICE.

Budimpešta, 9. januarja. s. Ta toden dospe semkaj jugoslovenska strokovna komisija, da razpravlja z madžarskimi

merodajnimi mesti o izplačilu zahtev, ki jih imajo jugoslovenski upniki napram budimpeštanski poštni hranilnici. Zahtev upnikov so krize z 280 milijoni zlate rente in z madžarsko zlato rento v vrednosti 135 milijonov. Vsled odredbe finančnega ministra Kallayja bodo jugoslovenski in rumunski upniki izplačani v lastni valuti tako da znaša skupni dolg 21 milijonov lejev in 4 in četrt milijona dinarjev. Češkoslovaški upniki poštno hranilnice so se zadovoljili z nostrificirano kronske rento.

ANGLEŠKI PORAZ V MEZOPOTAMIJI?

Pariz, 9. januarja. l. «Chicago Tribune» doznava iz turških virov, da so Arabci pregnali Angleže iz Musula in zasedli ves okoliški vilajet. Angleži so se umaknili tudi iz Bagdada v Hindye, kjer so začeli kopati strleške jarke.

DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO.

Prva obsodba Čire Kamenarovića

RADI KLEVETE PROTI DRJU KRAMERJU.

(Razprava pred kazenskim senatom deželnega sodišča.)

Ljubljana, 9. januarja.

Kamenarovičev zagovornik:

Mnenja o dvoboju Čire Kamenarovića z dr. Žerjavom so deljena. Eno pa je izven dvoma, da je Kamenarovič svoje napade podpisal in s tem prevzel odgovornost pred javnostjo. Nato je zagovornik poskušal naslikati politično in gospodarsko ozadje afera, katere eden po njegovem mnenju nebitveni del so danes nahajala pred sodiščem. Pripovedoval je poglavja iz sporov, ki jih ima Jadranska banka s svojim bivšim ravnateljem, med katere spore spada tudi zadeva izvoznice za deset vagonov jaje, ki jo je dobilo društvo «Balkan» ter ako ravno je bila izvoznica neprenosljiva, izročilo tvrdki Kokošinek. Izdajanje izvoznice je bila stvar Centralne uprave. Ker je takrat dr. Kramer kot minister bil vrhovni šef te institucije, je

vsled kronološkega stika

prišlo njegovo ime v poslano g. Kamenarovića, ki se bavi z afero Balkan Kokošinek. S svojim očitkom je hotel Kamenarovič reči, da kontrola prometa z izvoznici, ko je bil dr. Kramer trgovinski minister, ni bila dovolj učinkovita in izrazil je mnenje, da tožitelj v tem vprašanju ni pokazal dovolj iniciative. Moral bi s potrebnimi zakoni bolj energično zagrabiti. Tako pa se je zgodilo, da so se leta 1919 izdane izvoznice potem prodajale kakor na borzi, zlasti v Novem Sadu. To je mislil g. Kamenarovič, če je rabil besede «zlata izvozniciarska doba» in niti najmanj ni hotel tangirati

osebne časti dr. Kramerja.

G. Kamenarovič je kot absolvent Sorbonne moč, ki dobro loči politično kritiko od osebnih napadov. On smatra, da mu ni treba dokazovati nekaj česar on trdi ni. Ako bi pa sodišče bilo drugega mišljenja, stavlja zagovornik

predlog, da se zaslúša

ravnatelj Jadranske banke v Beogradu dr. Krstelj in tajnik radikalne stranke dr. Janjič.

Zasebni obtožitelj dr. Kramer

Način kako se skuša obtoženez danes braniti, potem ko je pred šestimi meseci ponudil dokaz resnice, je več nego značilen. Odveč bi bilo dokazovati

kakšen učinek so imele Kamenarovičeve obdolžitve.

Po celi državi se je o njih govorilo in nikdo ni mislil, da gre za politično kritiko, temveč vsakdo je razumel, da gre za težko obtožbo, ki naj bivšega ministra in v sprednjih vrstah stoječega političnega delavca žigosa kot koruptnega, z njim pa tudi celo stranko. Iz efekta se spozna tudi namen. Če sedaj obtoženez pravi, da so bile njegove besede le dovoljena politična kritika skromnega državljanja, je to jalov izgovor. Res so se z izvoznici godile velike zlorabe.

Sistem izvoznice,

ki je bil in je deloma še danes vpeljan v celi srednji Evropi, se pri nas ni obnesel. Ko sem dne 16. avgusta 1919 prevzel resort ministra trgovine je bila s polnim odobravanjem celokupnega kabineta ena mojih prvih skrbi kako

ta sistem nadomestiti z drugim,

boljim, odnosno ga vsaj reformirati. Poskušali smo na razne načine, dne 18. septembra sem razveljavil vse do takrat vložene prošnje in trdil sem se, da spravimo reda in pregleda v celo poslovanje. Čež noč se tako težki nedostaki ne dajejo odpraviti. Pri ponovnih razpravah v vladi so se začele uveljavljati zelo radikalne zahteve in agrarni pritisk, da proglasimo

svobodo izvoza

kot najboljši lek je postal vedno hušji. Z ozirom na življenske interese naših pasivnih krajev se mu nisem smel udati.

Po težkih bojih

je končno prišlo do kompromisa: svoboden izvoz na podlagi omejenih kontingentov

zlasti žita, živine, mesa in masti. Ta novi sistem sem uveljavil z naredbo z dne 5. novembra 1919, ki je istočasno

ukinila vse izvoznice.

S tem je bil haš po moji zaslugi odpravljen sistem, ki je bil vir mnoge korupcije.

Dokler so se pod mojim poslovanjem izdajale izvoznice, se je to godilo po utemeljenih predlogih odgovornega referenta, ki ni bil niti moj osebni, niti moj politični prijatelj. Poslovanje se je vršilo preko podružnice Centralne uprave, torej glede Slovenije preko Ljubljane, kjer je povrh obstojal

še posebni kontrolni odbor,

v katerem so sedeli zastopniki vseh strank, med njimi gg. profesor Remec, dr. Triller, dr. Murnik, Dragotin Hribar, Ogrin, F. Uratnik i. dr. Po naredbi od 5. nov. je bil v okviru razglašeni izvoznih kontingentov možo izvoz vsakomur ki je pri predpisanih finančnih upravah vplačal predpisano izvozno takso. Kakor prej formalne izvoznice, tako so postala v tistih časih, ko je izvoz hrane v lačno inozemstvo bil res zlata kupčija, celo ta potrdila predmet špekulacije!

Glede Slovenije

je obstojala res še ena izjema, ki sem jo bil na ponovne prošnje takratne deželne vlade, v katere imenu sta pri meni intervenirala deželni predsednik Breje in poverjenik za socialno politiko Precluh

izdejeval v ministrskem svetu. To je, da je deželna vlada dobila poseben kontingent raznih predmetov za izvoz, da z njegovo pomočjo preskrbi za svojo obsežno oblačilno akcijo potrebnih sredstev, odnosno blaga. O izvzu na račun tega kontingenta so odločevali izključno ljubljanski odgovorni faktorji. Ne dvomim, da popolnoma korektno.

Končno poudarja dr. Kramer, da obtoženez ni navedel niti enega konkretnega dejstva,

ki bi moglo vsaj od daleč podpreti težko obtožbo, ki jo je naperil proti njemu. Dr. Kramer je za slučaj, da bi sodišče smatralo obtoženezve navedbe kot požuk dokazovanja s svoje strani predlagal vrsto prič in uradnih spisov.

Senat je po kratkem posvetovanju odklonil vse od Kamenarovičevega zagovornika stavljen predloge,

z motivacijo, da obtoženez niti ni poizkusil nastopiti dokaz resnice in da stavljeni predlogi ne vsebujejo ničesar, kar bi moglo podkrepiti njegove očitke proti dr. Kramerju. Vseled tega so bili odklonjeni tudi protipredlogi zasebnega obtožitelja.

Zastopnik dr. Kramerja dr. Klepec je nato v kratkem rezumeju dokazoval obtoženezovo krivdo ter predlagal strogo kazen v smislu zakona.

Dr. Kramer je opozarjal na težke posledice, katerim je bil izpostavljen vsled toženezovih klevet. Če je bila kdaj prilika da se mu dokaže koruptnost, bila je takrat dana obtoženez, ki je imel 6 mesecev časa, da zbere dokaze. Brezvestnost, s katero je ravnatelj Kamenarovič iznesel v javnost svoje klevete je sedaj ožigosana pred najkompetentnejšim forumom, pred objektivnimi sodniki.

Zagovornik Kamenarovića je pletljal za oprostitve, češ Kamenarovič ni hotel očitati dr. Kramerju nečastnega dejanja in tudi ni očital. Le prevelika občutljivost more izkonstruirati kleveto iz besed, ki so bile m'ljene kot čisto politična in torej d'puzna kritika javnega funkcionarja! Ako bi pa sodni dvor bil v dvomih, potem naj se zaveda starega pravila «in dubio pro reo».

OBSDODA.

Po deset minut trajajočem posvetovanju je senatni predsednik dr. Mladič razglasil sledečo sodbo:

Obtoženi ravnatelj Čiro Kamenarovič je kriv pregreška po § 491 s tem, da je zasebnemu obtožitelju brez navedbe konkretnih dejstev pripisoval zaničljive lastnosti in mišljenja ter ga izročil javnemu zasmehovanju.

Obsodi se po § 493 na 2500 Din kazni, odnosno na tri dni zopora.

V razlogih je predsednik senata navedel, da zagovor obtoženez, češ da tožitelj ni hotel očitati nobene nepoštenosti, nikakor ne drži. Iz zveze inkriminirane stavka s celim člankom je ravno nasprotno razvidno. Besede so imele očiten namen izročiti dr. Kramerja javnemu zaničevanju. Ponujeni dokaz resnice se ni niti poskusil. Olajševalno za obtoženez je njegova dosedanja neoporečnost in pa priznanje krivde.

Zagovornik dr. Kuhelj je priglasil ničnost.

Politične beležke

Pred «sodbo javnosti» se brani gosp. Drogenik, ki se mu je končno enkrat pripetila nesreča, da je prišlo na dan, da danos trdi to, jutri pa obratno. Hud je, to razumemo, in zato nočemo reagirati na razne male in velike izmišljotine, s katerimi skuša nagrec pokriti zadržgo. Imamo še pisem in podpisov v zalogi, če bi bilo ravno treba. Mi bi priporočali gosp. Drogeniku in še marsikom, ki mu je blizu: več iskrenosti, več odkritosti, a manj demagogije, pa bodo taki dogodki nepotrební.

Ponesrečen klerikalni shod. Iz Dobove ob juž. želez. nam poročajo: V soboto je sklical v Dobovo klerikalni vrvak Skaberne shod svoje stranke, a je naletel tako slabo, da bo še dolgo pomnil. Med številnimi udeleženci je bil le mal del klerikalcev, vsi drugi pa naprednjaki, ki so spravili z medklici gosp. Skaberne v silno zmedo, tako da je naposled med splošnim krohotom celo trdil, da so komunisti — verni ljudje. Na zahtevo gosp. Hasaja, naj pove, kaj so klerikalci storili za naše ljudstvo, je moral dobesedno priznati: «Danes sedaj še nič!» In dobil je zaslužen odgovor: «Zato pa tudi ne bo za vas nobene kroglice.» Da bi se izognil nadaljnjim blamaži, jo je gosp. Skaberne rajše popiljal, naker se je pretvorilo zborovanje pod vodstvom gosp. Hasaja in domačega župana N. Kovarčiča v lepo skupščino zavednih in naprednih Jugoslovanov.

O zboru narodnih socialistov, ki se je v nedeljo vršil v ljubljanski magistratni zbornici, prinašata «Slobodna Tribuna» in «Obzor» očitveno izpod peresa enega zagrebških udeležencev (dr. Politeo?), obsežnejše poročilo, iz katerega posnemamo: Na zborovanju so bile pretežno zastopane slovenske NS - organizacije, prisostvovali pa so tudi gostje iz Hrvatske in Beograda. Govorniki Tavčar, dr. Politeo, Juvan, Fakin, dr. Rostohar in dr. so zahtevali, da stranka prekine sodelovanje z meščanskimi strankami in da odločno krene na levo ter povede akcijo, da celokupni jugoslovanski proletarijat brez ozira na stranke in grupe v edinstveni fronti stopi v volitve. Razen tega so vsi, a posebej še hrvatski delegati, naplašali, da ne sme in

ne more več biti kompromisa z monarhizmom, temveč je treba republikanstvo staviti med bistvene in glavne točke programa, ker brez republike ni pravega socializma. Zaključna resolucija nalaga javnemu odboru, da v navedeni smeri takoj podvzame pogajanja. Sklepi zborovanja o edinstvenem proletarskem bloku in o nekompromisnem republikanstvu so — po imenju poročevalca — napravili na ljubljanske delavske kroge povoljen utis, zato so tudi izgledi za uspeh delavskega bloka prav povoljni. Po vsej priliki — dodaje poročilo — se bodo temu bloku pridružile tudi nekatere skupine intelektualcev, ki so doslej pripadali Jugoslovanski zajednici...

Strah je še vedno velik. V Beograd je prispel iz Aten naš tamošnji poslanik gosp. Živojin Balugđić, ki ga menda gosp. Pašić «ne mara», g. Balugđić pa njegje ne. Oni, katerih strah pred gosp. Pribičevićem je še vedno velik, pravijo, da je prišel gosp. Balugđić v Beograd samo pro forma zato, da poroča o konvenciji z Grčijo glede našega pasu v solunskem pristanišču, v resnici je pa prišel — tako govori vseeznalci — zato, da na dvoru, kjer je baje zelo dobro zapisan, intrigira proti gosp. Pašiću za gosp. Pribičevića in demokrate, in da ga je gosp. Pribičević izrecno v to svrhu poklical s šifrirano brzojavko v Beograd. To «senzacija» nad vsemi senzacijami je prepisal tudi «Slovenski Narod» iz kakega njemu sorodnega lista, ker stvar je silno «važna» in se je ne sme prezreti. Imajo pač še vedno strah pred demokratičnim voditeljem, ki mu nikdar niso bili in mu tudi ne bodo kos.

Invalidi proti radikalcem. Te dni so imeli v Beogradu v kavarni «Mostar» invalidi sestanek, na katerem se je odločno protestiralo proti Pašičevi politiki. Zbrani invalidi so soglasno sklenili, da bodo glasovali za kandidate demokratske stranke, ker so uvideli, da je edino demokratska stranka posvečala vso pozornost invalidskim interesom.

Radikalne volilne priprave. Iz Beograda poročajo: Akcijski odbor radikalne stranke je določil sledeče kandidature: dr. Laza Marković v Mostaru, dr. Srskić v Sarajevu, Ljuba Jovanović v Dalmaciji, dr. Trifković v Somboru in Tuzli, dr. Janjič v Rudniku. Stranka je dalje votirala dva milijona dinarjev za agitacijo v južni Srbiji in skuša pridobiti vrhovnega muftija v Beogradu, naj bi na džemijetskem kongresu v Skoplju vplival, da bi se muslimani odločili za radikale.

Republikanska skupščina v Zagrebu. V ponedeljek se je vršila v Zagrebu skupščina Jugoslovanske republikanske stranke, ki pa je potekla brez vsake zanimivosti. Na skupščini so govorili voditelji srbskih republikancev Jaša Prodanović, dr. Milan Bogdanović in seljak Miša Trifunović. Dr. Bogdanović je v svojem govoru naglašal važnost skupnega nastopa srbskih in hrvatskih republikancev, Prodanović je obrazložil ideologijo republikanske stranke; seljak Trifunović pa je s par besedami pozdravil hrvatske seljake.

Politični otroci so posebno zagrebški tribunasi. Razjezili so se nad sijajnim uspehom demokratskega shoda v Zagrebu in zato piše «Slobodna Tribuna», da je poklical Pribičević v glavni volilni odbor demokratske stranke po enega Hrvata, Srba, Čeha in Nemca, Hrvat je Demetrovič, Srb Pudišavljevič, Čeh Wilder in Nemeč Schlegel. «Slobodna Tribuna» si seveda domneva, da je bila zelo duhovita, ni pa pomislila, da je eden njenih direktorjev — Italijan, ker ima italijansko ime Giunio! Po «Slobodni Tribuni» je torej Nemeč tudi slavni Strossmayer, pisatelj Livadič-Wiesner in toliki drugi znameniti Hrvati, ki nosijo slučajno tuja imena! S takimi otročarijami se na Hrvatskem vodi «zajedničarska» politika! Ni čuda, da nima nobenega uspeha.

Radikalci in svoboda tiska. Po nalogu osiješkega velikega župana Božića je policija ustavila list «Osiješki reporter», ki je stalno napadal in kritiziral delovanje radikalne stranke.

Sestajajo se. Avstrijski državni kancler dr. Seipel se nahaja v Budimpešti in se počuti tam, kakor poročajo, prav dobro. Dr. Seipel je katoliški prelat in kot tak vnet privrčenez — preteklosti, posebno v kolikor je ona zvezana s spomini na Habsburžane. Na Madžarskem tudi vladajo privrčenez preteklosti in pri tem obisku, ki velja na zunan gospodarskim pogajanjem, se gotovo obuja reminiscence in gg. Seipel in Bethlen paž tudi malo razgovarjata o tem, kako bi se vrnilo ono, kar je v jeseni 1918 propadlo. Pravijo, da misli potovati dr. Seipel tudi v Beograd. To bi bilo pametno, ker bi se avstrijski državni kancler vsaj na licu mesta prepričal, da ne bo od onega, o čemur mu je govoril morda gosp. Horthy — nič, prav nič...

Radikalna stranka na Hrvatskem. Akcijski odbor radikalne stranke je imel te dni sejo, na kateri se je razpravljalo o delovanju radikalne stranke na Hrvatskem. Minister za Hrvatsko dr. Gjiwo Supilo je imel obširen referat o delu radikalne stranke na Hrvatskem. Akcijski odbor radikalne stranke je votiral pol milijona dinarjev za ustanovitev radikalnega volilnega lista v Zagrebu. Minister dr. Su-

pilo bo te dni organiziral redakcijo za list, ki bo nosil naslov «Hrvatski Radikal».

Po svetu

Reedova resolucija. Ameriški senat je v soboto po dolgi debati sprejel resolucijo senatorja Reeda, s katero se zahteva odpoklicanje ameriških čet iz Polenja. To bi pomenilo za Nemce precejšen prilhrnek, če se pomisli, koliko te čete Nemčijo vsak dan stanejo. Sprejetjem te resolucije se je možnost, da bi se Amerika vmešala v aktualno vprašanje reparacij, skrcila na minimum.

Fašizem na Grškem. «Društvo za narodno obrambo» v Grčiji se je ustanovilo na inicijativo predsednika revolucionarnega odbora. Društvo ima namen dokončati delo revolucije za odpravo «konstantinizma» ter vpoštevati novo, zdravo politično življenje potom reorganizacije strank. Značilno je, kako se dandanež vsepovsod pojavljajo taka in enaka fašistovska združenja, ki s silo čistijo gnili položaj.

Reforma italijanske vojske. Ministrski svet je v soboto sprejel predlog generala Diaza glede reorganizacije vojske: obvezna aktivna doba službovanja se je določila na 18 mesecev, kontingent vojske znaša 180.000 moč, aktivno stanje 250.000 moč. Ustanovi se tudi najvišja obrambna komisija pod predsedstvom ministrskega predsednika in poseben armadni inspektorat.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sreda, 10.: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». Izv.

Četrtek, 11.: «Lilijom». Začetek ob pol 8. A Petek, 12.: «Lilijom». E.

Sobota, 13.: «Svatba Krocšinskega», delavska predstava po znanih cenah. Iz Nedelja, 14.: ob 3. pon. «Peterčkové poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». Izv.

Ljubljanska opera.

Sreda, 10.: «Mefistofeles». D. Četrtek, 11.: «Prodana nevesta». Votška predstava.

Petek, 12.: «Gorenjski slavček». B Sobota, 13.: «Jenufa». C. Nedelja, 14.: «Triptychon». Izv. Ponedeljek, 15.: Zaprtó.

Mariborsko gledališče.

Sreda, 10.: «Uhtkarji». A. Četrtek, 11.: «Fausta». B. Sobota, 13.: «Običan čovjek». C.

Repertoar ljubljanske opere je za prihodnje dni deloma izpremenjen. Opozarjamo na današnjo objavo repertoarja.

Slavnostni koncert v proslavo rojstnega dne kraljice Marije v Mariboru se priredili sinoči oficirji mariborske garnizije, ki sploh z umetniškimi prireditvami kaj umestno proslavljajo razne narodne praznike. Večer je otvorila soproga mestnega komandanta polkovnika Miladinovića z iskrenim nagovorom, ki ga je zaključila z vzklikom kralju in kraljici, pri čemer je godba zaevirala naše himne. Pod vodstvom iz Beograda se vrnivšega kapelnika g. Herzoga je celotna vojaška godba, pomnožena z nekaterimi civilnimi glasbeniki, s fascinarajoče izvajano Griegovo slavnostno korznicco iz «Sigurd Jocsalfar» uvedla res umetniški program, v katerem so nastopili tenorist g. AME, violinstka ga. Brandi-Pelikanova, operni pevec Arhipov, pianist g. Frischi, ki so vsi leli burno priznanje in dobili v dar venci in šopke. Eno točko vojaške godbe (Čajkovskega «Fatum») je dirigiral ruski kapelnik Cibulevski, ki je enako navdušil občinstvo in prejel tudi lep venci in šopke. — Koncertu je prisostvoval korporativno oficirski zbor s polkovnikom Miladinovičem in Draškičem na čelu, poslanec dr. Kukovec, župan Grčar, zastopniki urador in korporacij ter številno občinstvo, ki je napolnilo ogromno dvorano do zadnjega kotička.

Sokolstvo

Sokol Ig ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, 14. t. m. ob 14. v prostorih br. Ivana Gerbca na Igu.

Sokol I. v Ljubljani. Telovadba starejših bratov na Ledin v terek in četrtek od pol 20. do četiri na 21.

Sokol v Mostah pri Ljubljani je priredil lepo uspehi Silvestrov večer, ki je privabil toliko občinstva, da so bili vsi prostori nabití polni. Bogati in zanimivi spored je v polni meri zadovoljil navzoče in skrbel tudi za prisrčno zabavo. Na prireditvi je vladal vzoren red. Vse priznanje glavnima aranžerjema bratoma Elsnerju in Pfeiferju!

Sokol Metlika. XVI. redni občni zbor se vrši v nedeljo, 14. t. m. ob 14. v telovadnici. Odbor.

Sport

Občni zbor S. K. Primorje v Ljubljani se vrši 14. t. m. ob 10. dopoldne v verand restavracije hotela «Union». Tajnik. Lakoatletična sekcija S. K. Ilirje v Ljubljani. V petek 12. t. m. ob 20. uri v sobi Sportne zveze. Narodni dom, sestanek vseh lakoatletov. Dnevni red: volitve tajnika in gospodarja, zimski trening in program za tekoče leto. Udeležba dolžnost! — Načelnik. Smučarski tečaj v Bohinjski Bistrici. Vseled neugodnih snežnih razmer po dolini in slabe vremenske prognoze za bližnji čas se preloži smučarski tečaj v Bohinjski Bistrici na boznoisti čas.

Novim naročnikom. Ker se nam je po novem letu prigraslilo nepričakovano veliko število novih naročnikov, bomo na ponovno izraženo željo približili v jutrišnji prilogi, kratko vsebino dosedanjega poteka obeh naših romanov...

Rojstni dan kraljice v Beogradu. Povodom rojstnega dne kraljice se je vršilo ob 11. dopoldne v saborni cerkvi svečano blagodarjenje, ki so mu prisostvovali: kralj, princ Pavle, ministri, diplomatski zbor, oficirji in meščanstvo...

Proslava rojstnega dneva kraljice Marije v Ljubljani. Ljubljana je včeraj tibo a dostojno proslavila rojstni dan kraljice Marije. Iz vseh državnih in številnih privatnih poslopjij so plapolale državne in narodne zastave...

Božič v Beogradu. Na predbožični dan je krenila slavnostna povorka z badnjakom iz Topčidera in dospela ob 3. dopoldne pred dvor. Na čelu povorke so jezдили častniki, med njimi nekaj meščanov in dve dami...

Princ Pavle se preseli v Zagreb. Iz krogov, ki so v ozkem stiku z dvorom, se doznavajo, da se namerava princ Pavle za trajno preseliti v Zagreb.

Ukaz o novih generalih. Te dni je bil podpisan ukaz, s katerim se imenujejo za generale bivši polkovniki: Zivan Mitrovič, Ljuba Barjaktarovič, Milorad Ristič, Mijat Filipovič, Dragutin Uzun, Mirkovič, Dušan Pešič, Dragutin Kušakovič, Milan Milovanovič, Danilo Kalafatovič, Mijat Jovanovič, Dragutin Kostić, Dragutin Okunović, Aca Slojšič, Miloš Jovanović in Milivoje Nikolajević.

Predavanja jugoslovanskih učencov v tujini. Zagrebškega vsoučiliškega profesorja dr. O. Frančiča je Zemeljska jednota češkoslovaške republike v Pragi povabila, da predavata tankaj o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. Dr. Frančič odpotuje v ta namen prihodnji mesec v Prago.

Sima Markovič v ječi. Na dve leti ječe obsojeni komunistični poslanec dr. Sima Markovič bo danes izročen beograjski policiji, da ga odvede v ječo v Požarevcu, kjer bo odsedel prisojeno mu kazen.

Madžarski vizum. Madžarsko poslanstvo v Beogradu objavlja, da znaša od Novega leta 1923 dalje pristojbina za vizum za enkratno potovanje na Ogrskem 5 švicarskih frankov sedaj torej 90 dinarjev.

Imenovanje v zdravniški službi. Za okrožnega zdravnika s sedežem v Mariborku je imenovan dr. Fran Smerdu.

Razpisana zdravniška služba. Zdravstveni odtsek za Slovenijo razpisuje službo okrajnega zdravnika za okrajno sanitetno upravo v Slovenjgradcu v 9. čimnovem, odnosno v 2. čim. razredu. Prošnje je vložiti do dne 1. februarja.

Sanitetni avtomobil za Vojvodino. Iz Vojvodine poročajo, da dobi zdravstveni odtsek za Vojvodino od ministrstva za narodno zdravje 6 sanitetnih avtomobilov, ki se bodo uporabljali za pobiranje nalezljivih bolezni.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 1. do 6. januarja se je v mestni občini ljubljanski rodilo 26 otrok, umrlo pa je 9 moških in 7 žensk, torej skupaj 16 oseb in sicer: 3 osebe za jetiko, 1 za pljučnico, 1 za življenjsko slabostjo, 1 za srčno hibo, 1 za rakom, 12 oseb vsled

drugih naravnih smrtnih vrokov, 3 pa vsled slučajne smrtne poškodbe. Za ošpicami je v tej dobi obolela 1 oseba, ki je ostala v domači osebri.

Smrtna kosa. Včeraj je umrla v Ljubljani hišna posestnica v Kolodvorski ulici gospa Ursula Wessner v visoki starosti 92 let. Pokojnica je bila sestra pred leti umrlega državnega in deželnega poslanca g. Frana Povšeta ter mati profesorice in nadzorovalne dame na ljubljanskem dekliškem liceju gospe Marije Wessnerjeve in nadučiteljice gospodične Wessnerjeve v Trbovljah. Cenjeni obitelji naše iskreno sožalje!

Ljubljanski pokopališče pri Sv. Krištofu. Prejeli smo: Pokopališka uprava ukine sporazumno s mestnim fizikatom iz tehtnih vrokov s koncem leta 1922 brezpogojno vsako nadaljnjo pokopavanje umrlih v grobnicah na pokopališču pri sv. Krištofu, kar izvolijo vzeti vse zainteresirane stranke blagohotno na znanje. V ostalem pa ostane to pokopališče sl. obdinstvu za obisk grobišč pokojnih odprto do preklica.

Pogreb Joška Berganta. Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu o smrti in pogrebu pokojnega Joška Berganta, nadučitelja na Grosupljem, nam še javljajo, da je pokojnika spremljal na njegovih zadnjih poti tudi gospod okrajni glavar dvor. svet. dr. Ferjančič iz Ljubljane.

Zadušnica za Josipom Drvoto. Slovensna maša zadušnica za pokojnim tovaršem opernim tenorjem Josipom Drvoto bo v sredo dne 17. jan. v Ljubljani v župni cerkvi Marijinega oznanenja ob 10. uri dopoldne. Sodelovali bodo operni solisti, celokupni operni zbor in orkester Narodnega gledališča.

Davek na nezazidane parcele in ljubljanska predmestja. Mestni magistrat ljubljanski je začel izterjevati davek na nezazidane zemljišča na podlagi naredbe pokrajnškega namestnika z dne 21. maja 1922 št. 64 «Uf. lista». Namen davka je, da se lastnike parcel, ki so primerna za stavbišča, prišili, da zazidajo prazna stavbišča ali pe jih prodajo zainteresentom ki jih mislijo zazidati. Tako naj bi se vsaj omejila, če že ne preprečila spekulacije s stavbišči, ki ovira smotrenjši razvoj mesta. S stališča moderne komunalne zemljiške politike bi bilo le pozdravljati to naredbo, v kolikor se tiče zemljišč, ki so izrečna stavbišča. Toda magistrat izvaja naredbo po svoje. Po njegovem naziranju so stavbišča tudi majhni vrtiči v krakovskem in trnovskem predmestju, ki producirajo vsled intenzivne obdelave vsako leto toliko zelenjave, da je domaći trg vedno založen s temi neobhodno potrebnimi živili. Ti tipični vrtiči obstojajo še iz starih časov in so neobhodno potrebni sestavni deli krakovskih in trnovskih gospodarstev. Sedaj pa prihaja magistrat in nalaga ubogim Trnovčanom in Krakovčanom na njihove vrtiče ogromne zneske kot davek na nezazidane parcele, kakor da ne bi bilo že drugih davkov dovolj in kakor da bi imenovani mali ljudje spekulirali z zemljišči.

Vojnih dobiškarjev ni bilo mogoče primerno obdavčiti, a tu se odreja ravno za najrevnejše sloje, ki imajo še košček zemlje za preživljanje, naravnoost premoženjska oddaja. In vrhutega je bila lani tako slaba letina, da je ponekod komaj krlja obdelovalne stroške. Tako obdavčenje je socialno-politično popolnoma zgrešeno. Ponavljamo: odobravamo energično pobijanje spekulacije z zemljišči, obsojamo pa odločno, da bi se kar pavšalno vsako nezazidano parcelo smatralo za stavbišče, čeprav je v resnici obdelan vrt ali njiva in tvori povsem ali pa deloma življenjski vir lastnikov. Davek na nezazidana zemljišča v Ljubljani je kvaren z narodno-gospodarskega, socialno-političnega in higijenskega stališča ter ga je treba nemudoma reformirati. — Dr. F. S. M.

K povzicanju stannarine nam piše mariborsko Uduženje tobačnih trafikantov: Pri protestnem zborovanju najemnikov stanovanj dne 4. jan. je nastalo med zborovalci hudo ogorčenje zaradi povzicanja stannarine in v resoluciji je bilo sklenjeno, da se ne sme povzicati stannarine, dokler se državni nastavljenec kakor tudi železničarjem njihovo gnotno stanje ne izboljša. Za besedo so prosilili tudi naši zastopniki, med drugimi g. Kopina kot zastopnik invalidov in trafikantov, ki je jasno opisal naš položaj in se izjavil proti kakršnekoli povzicanju stannarine, dokler se naše vprašanje od strani države končno veljavno zadovoljivo ne reši. V debati je bilo tudi omenjeno, da si vsak obrtnik, branjevec, trgovec in podjetnik svoje stanje sam lahko izboljša s povzicanimi cenami, le državnim nastavljencom, železničarjem, invalidom in trafikantom to ni mogoče, ker so navezani na svoje fiksne prejemke, trafikantom pa zaradi tega na, ker so za njihovo prodajne predmete določene fiksne cene s 6 odst. dobička. Trafikant je še pred par meseci pri vizgaličah in cigaretnih papirkih lahko nekaj zaslužil, sedaj sta pa tudi ti dve vrsti monopolizirani in ima za svoje velike izdatke samo 6 odst. in 1 odst. rezije. Trgovec, branjevec ima lahko pri prodaji živil 25 odst. čistega dobička, dočim se mora zadovoljiti trafikant s svojimi 6 odst., oziroma 1 odst. kozmatega dobička.

Kaj je z nočnim davkom? Iz gostilničarskih krogov v Ljubljani nam pišejo: Prosimo za pojasnilo, zakaj se še vedno pobira davek na nočni obisk gostila in kavarn, ki je bil dovoljen le do 31. decembra, o kakem pobijanju na ni bila nikdar štati.

Gospodinjstva šola v Mariboru. 15. t. m. trimesečni kuhljijski tečaj pod vodstvom strokovne učiteljice za meščansko kuhinjo. Predavanja bodo trikrat na teden.

Plesna vaja akademikov-kolegijalcev se vrši v sredo 10. januarja ob 20. uri v kolegiju. — Odbor.

Plesni venček pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani se vrši v soboto, dne 12. t. m. v veliki dvorani Filharmonične družbe ob 8. uri zvečer. Godba Dravske divizije. Vstop proti vabilom. — Predprodaja vstopnic se vrši od srede dne 10. t. m. naprej v društveni sobi pevskega zbora od 5. do 7. zvečer. Vstopnina za mečlane 15 Din. Odbor.

Dravstvo «Soča» v Ljubljani vabi svoje člane, prijatelje in drugo občinstvo na predavanje, ki se vrši v soboto, dne 13. t. m. v salonu «Pr. levus». — Predava gosp. profesor dr. Čadež o «tjajnosti radilja». — Začetek ob osmih in pol zvečer. Vstop prost.

Prodaja tobaka v gostilnah in kavarnah. Prod kratkim je bila v novinah vest da je prodaja tobačnih izdelkov v gostilnah in kavarnah prepovedana. Informirali smo se ter izvedeli sledeče: Dosedaj so stare tozadevne odredbe še v polni veljavi. Gostilne in kavarne, ki imajo takovzamo domačo trafiko, smejo torej tudi še v naprej prodajati tobačne izdelke.

Kaj je pri nas vse mogoče. Pod tem naslovom objavlja «Orjuna» besedilo in podobe treh uradnih pečatov, o katerih trdi, da se še danes rabijo. Prvi pečat se glasi: K. k. Finanzwachsexpositor in Kraimbürg — slika avstrijskega orla — C. kr. finančne straže ekspozitura v Kranju. — Drugi pečat je od enakega urada «in Weinitz» — na Vinici» tudi s c. kr. orlom, tretji ima baje samo nemški tekst z avstr. orlom: «K. k. Finanzwachabteilung in Bischofslack». Ogorčeno vprašanje «Orjuna» je res razumljivo.

Cene špecerijskemu blagu v Ljubljani. Prejeli smo: Ljubljanski trgovci s špecerijskim in kolonijalnim blagom so na svojem sestanku dne 8. jan. sklenili, da bodo sledeče predmete od dneva razglasitve do nadaljnjega prodajali po navedenih cenah v podrobni prodaji: Sladkor, kristal, do največ 20 Din kg; v kockah 20 Din kg; v prahu 20 Din kg; milo (zlatorez, gazela, srna) kos ca. pol kg do največ 8,50 Din, milo «Schicht» kos ca. pol kg do največ 9,50 Din; Franck do največ 20 Din za kg; petrolej do največ 6,50 Din za liter; namizno olje do največ 30 Din za liter. Z ozirom na dnevne cene, valutarne razmere in da ne pridejo trgovci v navzkrižje z oblastjo, priporoča gremij, da se prizadeji člani do nadaljnjega držati določenih cen.

Slovenski lautje v podoficirski šoli v Sibniku šole veseli pravoslavni Božič oficirjem in podoficirjem, vsem znancem in neznanom pa pošlje srčne pozdrave: Ivan Presl, Jože Volk, Janko Habjan, Ferdo Škaflič, Drago Draganič, Boris Berger, Franjo Balon, Janko Časl in ostali.

Smrtna nesreča. V Mislinju je bil dne 4. jan. 28 let stari drvar Jurij Klemenec zaposlen pri podiranju nekoga drevesa. Drvo, katero je podsekal, je Klemenec tako nesrečno udarilo, da je izdihnil. Naslednjega dne so našli Klemenca mrtvega poleg podrtih bukve.

Samomor finančnega preglednika. V Kranjski gori se je dne 4. jan. na tankajšnjem pokopališču ustrelil preglednik finančne kontrole Anton Poljke. Služil je 37 let pri finančni kontroli. Nedavno je bil premeščen v južno Srbijo, vendar se je branil oditi na svoje novo službeno mesto. Ker se je nahajal v težavnem gnotnem položaju, je šel prostovoljno v smrt.

Volk povozil hleco. O zanimivem slučaju nam poročajo iz Krškega. Neki gospod iz Krške vasi, po imenu Volk, se je vračal na kolesu iz Krškega proti domu. Na vsem lepem mu je prišla pod kolo hleca, ki je zasledovala kokoši. Zal je hleca našla, g. Volk pa si je celo kolo malo poškodoval.

Volkovi okoli Skoplja. Kakor poročajo iz Skoplja, so se pojavili tankaj volkovi trumoma ter napadajo živino in drobnice in povzročajo prebivalstvu veliko škodo.

Drzna železniška tatvina je bila izvršena te dni na progi Zagreb-Maribor. Dne 6. jan. je odšel iz Zagreba vlak z dobro zaklenjenim in s ključavnicami zavarovanim prikolpnim vozom. Ko je ob desetih ponoči prispel v Maribor so zapazili da je bil voz odprt in okraden. Vlomilci so vzeli iz voza dve bali manufakturnega blaga, namenjenega za Lju tomer. Vrši se preiskava.

Drobne vesti. Na Vrtači pri Semiču sta bila posestnici Mariji Plut ukrađena dva vola, vredna 30.000 kron. — Na Koroski Beli je bilo Lovrencu Ambrožiču ukradeno nekaj obleke v vrednosti 5200 kron. v št. Vidu pri Lukovici pa iz veže pri Pevcu kolo, vredno 5000 kron. — V stanovanje majorja pl. Lukana v Ljubljani ni so vlomili doslej neznanu slikovci ter odnesli poleg razne obleke tudi veliko rdečo preprogo.

Gospodinjstva šola v Mariboru. 15. t. m. trimesečni kuhljijski tečaj pod vodstvom strokovne učiteljice za meščansko kuhinjo. Predavanja bodo trikrat na teden.

Plesna vaja akademikov-kolegijalcev se vrši v sredo 10. januarja ob 20. uri v kolegiju. — Odbor.

DRŽAVNA LEZARINA V PRIVATNIH CARINSKIH SKLADIŠČIH.

Pri posameznih carinarnicah, posebno onih v trgovskih centrih, se carinska uprava vsled pomanjkanja lastnih državnih carinskih skladišč v svrhu vekiadiščenja carinskega blaga poslužuje tudi privatnih skladišč. Namesto najemnine za uporabo teh prostorov odstopa carinska uprava lastnikom takih skladišč en del državne ležarske pristojbine, ki se pobira od uvoznikov na carinsko blago, ki čez določeni rok leži v dotičnem skladišču. Z razglasom finančnega ministra od 27. junija 1921., št. 49.653, oziroma Generalne direktije carin od 30. junija 1921., št. 44.202, je bilo določeno, da nimajo lastniki takih skladišč pravice na celo ležarino, ki se plača na carinsko blago v takih skladiščih, temveč samo na gotov del, to je 20 par v zlatu od 100 kg brutto dnevno, medtem ko razlika med tem zneskom in med pravim zneskom ležarske pripada državni blagajni.

Do sedaj so carinarnice vso vplačano ležarino, torej tudi del, ki pripada lastniku skladišča, predajale v državno blagajno in šele nato so iz državne blagajne zopet izplačevale lastnikom skladišč pripadajoče zneske.

Ker je tak postopek ne samo kompliciran, temveč nasprotuje tudi zakonskim predpisom, je Generalna direktija carin z odlokom št. 314 iz prejšnjega leta odredila nastopno:

1.) Ležarina na blago v privatnih skladiščih se ne obračunava in plačuje po deklaracijah, ki se po njih blago carini, temveč po službenih pobotnicah (sitniških priznanicah); ta ležarina se obračuna in plača pri izdajanju blaga iz skladišča, vplačane zneske pa prodaja skladiščnik carinski blagajni pod kontrolo glavnega carinskega revizorja na nastopni način:

a) iz vsote, ki se je vplačala v enem dnevu ali pa za določen čas, mora zračunati in oddvojiti znesek, ki pripada lastniku skladišča, in ta znesek s referatom oddati blagajni, ki ga vključi kot depozit; ta depozit pošlje carinarnica na deponiranje centralni carinski blagajni;

b) ostanek ležarske, ki pripada državni blagajni, mora skladiščnik s posebnim referatom oddati blagajni kot reden dohodek od ležarske, ki se vključi v knjigi dohodkov kot redni dohodek;

c) na vsaki službeni pobotnici (sitniški priznanici), in sicer «a tergo» unika mora skladiščnik označiti kolika je vsota, oddana državni blagajni, in na temelju katerega referata, ter kolika vsota in na temelju katerega referata stavljenja v depozit v svrhu izročitve lastniku skladišča.

2.) Na koncu vsakega meseca izplača carinarnica lastniku skladišča po pobotnici pripadajoči mu del ležarske, ki je v depozitu. Znesek se izplača iz državne blagajne na pobotnico, pobotnica pa se s posebnim poročilom pošlje Centralni carinski blagajni z označbo, da se ta vsota nahaja pri njej v depozitu.

Centralna carinska blagajna vključi sprejete vsote po dnevniku državne kase, na temelju sprejete pobotnice pa razknjiži postavko depozitnega dnevnika. Te določbe veljajo samo za privatna carinska skladišča, ki jih na temelju posebnih pogođov uporablja carinska uprava, nimajo pa veljavnosti za tako svana «privatna amestitaa», to je privatna skladišča, ki v njih privatne osebe vkladajo neocarinsko blago za svoj račun z dovoljenjem in pod nadzorstvom carinarnice.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg. Postavno baška, odnosno vojvodinska postaja je notirala v pondeljek (v dinarjih): pšenica 432.50 — 437.50, turščica žolta nova 225 — 230, posušena 295 — 300, rž 375, ječmen za pivovarne 350, oves 295, fižol pisani 375 — 390, beli 375, moka pšenična «0» 625 — 660, «2» 600 — 635, «6» 575 — 610, za krmo 225 — 230, otrobi drobni 170 — 190, debeli 180 — 200. Tendencna mirna.

Zagrebski živinski trg. Cene debelih svinjam zopet popuščajo, ker so bile predrane. Glavni vzrok temu je padec češkoslovaške krome, zaradi česar ne konvenira izvoz v Češkoslovaško. Cene goveje živinosti se učvrstile, ker so se pojavili zopet italijanski kupci. V pondeljek so notirali za kg žive teže v dinarjih: vol I. 10.50 — 11.50, II. 7.50 — 8.50, III. 5.50 — 6.50, Svinje so se tržile: I. 22 — 23, II. 21, prašički 17 — 17.50. Mast je stala 33 — 34 Din kg.

Pristojbina za vizum pri potovanju na Madžarsko. Pristojbina vizuma za eno potovanje in Madžarsko znaša do nadaljnjega 5 švicarskih frankov odnosno 90 Din. Pri pošiljanju s pošto se poviša pristojbina za 5 Din za stroške.

— Akcija za osnovanje borne v Skoplju.

Iz Beograda poročajo, da je Skopsko trgovačko udruženje sklenilo na svoji plenarni seji, da bo zahtevalo od pristojnih oblasti osnovanje produktne in valutne borne v Skoplju.

Številno delavstva v Bosni in Hercegovini je znašalo po statističnih podatkih v letu 1922 skupaj 64.715 (od teh 57.815 moških in 6.900 žensk), zaposlenih največ v gozdni industriji, rudarstvu in pri železnici. V gozdni industriji jih je bilo preko 20 tisoč, pri železnici okoli 12 tisoč in v rudnikih preko 7 tisoč.

Slavenska banka je otvorila podružnico v Sarajevu. Na čelu podružnice je dosedanjí zastopnik direktorja centrale g. Ladišlav Spasić.

Ponarejeni dolarji na našem ozemlju. Nedavno je budimpeštanska policija odkrila družbo ponarejalcev 5, 10 in 20-dolarskih bankovcev. Sedaj poročajo iz Subotice, da so tudi tam izsledili ponarejene dolarske bankovce, ki so prišli gotovo iz Madžarske.

Bilanca bivšega Steinbeisovega podjetja v Bosni, ki se imenuje sedaj «Sumsko industrijsko d. d.», izkazuje za 1920 in 1921 dobička 19.603.182,64 K na delniško glavnico 6 milijonov kron. Rezerve znašajo 8.418.980,32 K.

Zadnji izkaz Avstro-ogrške banke. Z Dunaja poročajo: Prihodnji bančni izkaz bo, kakor je najavljeno, zadnji, ki ga objavlja avstrijsko poslovno vodstvo Avstro-ogrške banke. Nanašal se bo na stanje koncem leta. Zadnji izkaz bo najavljajl povečanje bankovcev v zadnjem tednu 1922 za okoli 200 milijard, tako da se lahko računa, da je bilo koncem leta v prometu za okoli 4050 do 4100 milijard avstrijskih kron. Pomnoženje bankovcev v zadnjem tednu 1922 gre večinoma na račun eskompta.

Padec nemške marke zaradi neuspeha pariške konference. Neuspeh pariške konference je povzročil ponovni znaten padec nemške marke. Obenem je nazadovale tudi francoski frank.

Nadzovanje konkurzov v Nemčiji. Čeprav je v decembru število konkurzov v Nemčiji naraslo (42 novih konkurzov proti 23 v novembru), je vendar v celem letu 1922 beležiti izredno nazadovanje. Finančni časopis «Die Bank» poroča, da je bilo v letu 1922 967 konkurzov proti 3042 konkurzom v letu 1921.

Ogromen primanjkljaj poljskih železnice. Iz Varšave poročajo: Proračun poljskega prometnega ministrstva predvideva za leto 1923 610 milijard poljskih mark izdatkov in 462 milijard mark poljskih dohodkov. Primanjkljaj znaša torej 148 milijard poljskih mark.

Trgovinska bilanca Švice pasivna. Po izkazu švicarskega statističnega urada je izvozna trgovina Švice v prvih 10 mesecih 1922 sicer narasla, vendar še ni dosegla predvojnne višine, tako da je trgovinska bilanca še vedno znatno pasivna.

Borza dne 9. jan.

Zagreb. Na današnji borzi je vladal silen baiss. Vse slabe devize so močno padle in so potegnile s seboj tudi težke valute. Notirali so: Dunaj 0.1335 — 0.1342 Berlin 0.92 — 0.95, Budimpešta 3.65 — 3.70, Bukarešta 49 — 51, Milan 457 — 460, London 436 — 437, Newyork ček 93.75 — 94, Pariz 625 — 640, Pariz 257 — 255, Solija 65, Švica 1775 — 1785, Varšava 0.50 — 0.53, valute: dolar 92.25 — 92.75, avstr. krome 0.135, franki 620, lire 453 — 455, elektri: Ljubli. kreditna banka 200 — 205, Praštediona 1070 — 1075, Trboveljska prem. družba 420 — 450.

Beograd: Borza je bila včeraj zaprta. Praga: Dunaj 4.95, Berlin 31, Rim 173.25, Budimpešta 1.39, Pariz 235.25, London 161.75, Newyork 34.80, Curli 660.75, Boograd 38.75, avstr. krome 4.95. Curli: Berlin 0.05, Newyork 529.25, London 24.50, Pariz 35.25, Milan 25.65, Praga 14.50, Budimpešta 0.2025, Bukarešta 2.80, Beograd 5.60, Solija 3.50, Varšava 0.03, Dunaj 0.0075, avstr. krome 0.0076. Berlin: Dunaj 14.06, Budimpešta 3.59, Milan 481.29, Praga 263.33, Pariz 665.83, London 458.85, Newyork 9975, Curli 1870.31, Beograd 100.74.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Kožuhovina II

svila, modni nakit, predpasniki, spodnja krila po znižanih cenah A. Šinković nasl. R. Soss Ljubljana, Mestni trg štov. 19.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 9. januarja 1923. Ljubljana 306 m nad morjem

Table with 6 columns: Kraj opazovanja, ob, Zračni tlak, Zračna temperatura, Veter, Oblačno 0-10, Padavine mm. Rows include Ljubljana, Zagreb, Beograd, Unaj, Praga, inomost.

V Ljubljani barometer višini tenper. užita. Sonce vzhaja ob 7:43, zahaja ob 16:52

"Krvavi kardinal"

Zgodovinski roman

«Torej vam povem, zakaj sem odstopil svoje prvorojenčeve pravice bratu Armandu in povem vam tudi, zakaj sem zapustil svet, da se zaklonim za zidovje... Ljubila sva se. Bila sva tajno zaročena. Ona mi je bila vse, jaz njej vse. Sirota je bila in gospodarica sebe same in svojega premoženja že z osemnajstim leti. Stanovala je na svojem gradu de Lespars, tri milje od našega gradu Richelieuovih. Nekoliko so jo osumili, ker je bila svobodnega obnašanja in nekoliko samosvoja. Ljubila je samoto, šume in konjske dirke. Vajena je bila vsakega sporta, tudi v mečevanju. Samo jaz sem vedel, kakšna plašna in iskrena dušica se skriva za navidez raskavo zunanostjo. Imel sem deset dvobojev s podeželskimi plemiči, ki so si dovolili govoriti slabo o njej in njeuem samotarskem življenju. Videval sem jo vsak dan. Moj brat Armand je vedel za to mojo ljubezen in mi jo je sku-

panjst dni. Tačas nisem videl Luize niti enkrat samkrat. Še le po kraljevem odhodu hitim na Lespars. Najdem Luizo, zlomljeno. Nesreča jo je pohodila. «Bože!» krične Trencavel, tiho, pri sebi. Pater Jožef se ne makne. Alojzij Richelieu zamahne z roko, kakor za napad. Toda nekaj je zlomljenega v njem, njegovo razburjenje ni opasno. Že se samo polega. «Tri mesece je tako venela Luiza pred mojim očmi. Nisem jej mogel izstaviti tajnosti, niti spoznati te strašne bolesti, ki jo ubija. Samo to mi je ponavljala vedno, da je med nama vse končano. Nekega večera jej kriknem ves obupan, da sem že vse pripravil za najino poroko. Tedaj se dvigne in mi proži roko. In mi reče: «Jaz ne morem postati članica rodbine Richelieu. Iste besede, kakor pri mojem bratu Armandu! In naenkrat mi razodene vso grozno, vso strašno, neverjetno istino. Nekega večera je zaslila udarce na vrata svoje spalnice. Moj brat jej klikne: «Naglo... brž... brž... Alojz je tukaj in vas želi takoj videti...» Vsa prestrašena je revica odprla, in nekdo

vstopi. Boj je bil strašen, dokler ni deklet izgubilo zavesti. Zavedla se je še le, ko se je že delal dan. Tistega moža ni bilo več pri njej... toda spoznala ga je bila. Bil je Henrik IV., kralj francoski... Nadškof prestane govoriti. Sika, sope. Grenkoba spomina mu je prehuda. «Potem?» vpraša kapucinski prior suho. «Luiza mi je to pripovedovala, ne da bi prelila eno samo solzo. Le zgrozila se je od glave do pete, od časa do časa. Bleda je bila, kakor mrlič, in z mrtvaškim glasom mi je rekla: «Zbogom, Alojz... najine lepe sanje so končane... upala sem, da bom umrla in sem vkljub temu še živa... Hotela sem se ubiti... toda začutila sem... o, Alojz, začutila sem, da bi ubila s seboj tudi ne rojeno bitje, ki se mi javlja pod srcem! Zbogom, Alojz! Niti ljubica, niti žena, bom sedaj mati... živela bom za nedolžno bitje, za dete kraljevo... dete zločina...» Ne vem vam povedati, gospod, kaj je bil ta zadnji najin razgovor. Vprašujem se včasih, kako da nisem zblaznel. Zaman sem pozneje poskušal, da bi jo še kdaj

videl. Izginila je iz domačije. Izginil je tudi moj brat... Bog bodi zahvaljen... dostavi nadškof v svoji globoki iskrenosti, «tako sem vsaj obvarovan zločina... Tri mesece sem Armanda zaman iskal...» Nadškof iztegne tresoč svoje roke h Kristu, h kateremu jih je poprej iztegoval oče Jožef. «Vstopil sem v Grande Certosé...» nadaljuje Alojzij Richelieu. Čas je dovolil, da se je rana zarasla. Sprejel sem nadškofijo v Aixu, potem onov v Lyonu. Zopet sem se hotel vrniti v prosvetnjaško življenje in se iznova približati Luizi, da jej pomorem. Izvedel sem, da jej je kralj Henrik pisal nekaj pismem in jej tudi poslal nekaj pergamentov, ki priznavajo pravice njene in njene hčerke Anna's. Luiza mi ni nikdar odgovorila... Od daleč nisem čul nad njo... in nad njevo hčerko...» Trencavel skloni glavo in žalostno zamrmra: «Kraljeva hčerka je.» (Dalje prihodnjajš.)

ZAHTEVAJTE «JUTRO» PO KAVARNAH, HOTELIH, GOSTILNAH, BRIVNICAH IN VSEH JAVNIH LOKALIH!

Objave

- Brezplačen pouk srbohrvatskega jezika.** Jutri, 11. t. m. od pol 7. do pol 8. ure zvečer se vrši vpisovanje in prva učna ura javnega srbohrvatskega učnega tečaja v šoli na Grabnu. Podučevalo se bo po dvakrat na teden v večernih urah. Dneve in ure se natančno določijo pri prvi uri pouka. Tečaj je brezplačen in vsakomur dostopen. Priredi ga šolski odsek «Bratstva» v Ljubljani.
- Današnji Svengaljev večer v Narodnem domu v Ljubljani** se vrši, kakor že objavljeno, ob pol 9. zvečer. Pri zanimivih poskusih sodeluje oddelček dravske živizijske godbe. G. Svengali bo nastopil danes z mnogimi novimi eksperimenti, ki nudijo poleg zanimivosti in poučnosti tudi mnogo zabave. Blagajna je odprta danes od 2. popoldne naprej v Narodnem domu. Vsi sedeži so numerirani, tako da je izključena vsaka zmešnjava.
- Elektrotehniki v Sloveniji.** V Ljubljani se je ustanovil pripravljalni odbor koncesioniranih elektrotehnikov z namenom ustanoviti si zvezo koncesioniranih elektrotehnikov v Sloveniji ter vabi vse koncesionirane elektrotehnike iz Slovenije na sestanek, kateri se vrši v nedeljo dne 14. januarja t. l. ob 10. popoldne v pisarniških prostorih terdke Stebi in Tuječ, Resljeva cesta 4. Sestanek je velevažen in vsled tega je dolžnost vsakega koncesioniranega elektrotehnika, da se ga zanesljivo udeleži ter s svojo navzočnostjo dokumentira svojo stanovsko zavednost.
- Pisna vaja bančnega uradništva v Ljubljani** to sredo odpade, ker je dvorana oddana telepatu g. Svengallju. Prihodnja vaja se vrši naslednjo sredo, t. i. 17. t. m. Zamujeno vajo bomo skušali nadomestiti še tekom tega meseca.
- Darila.** Naše upravništvo je sprejelo iz Brežic od gg. okrajnega zdravnika dr. Hudčelsta in tel. učitelja Otokarja Zakarja znesek 3500 K s sledečo namenbo: novoletni darili CMD 2000 K in za Gosposvetski Zvon 1000 K kot del od terdke Löschnig & Schmid izplačane nagrade za rešitev pred katastrofalnim požarom v trgovini; dalje 250 K za CMD in 250 K za Jugosl. Matico, oba zneska nabrana na odhodnici sodnika g. Bariševiča. Denar naj se dvigne v naši upravi. Tvrda Löschnig & Schmid je iz omenjenega vzroka skupno darovala 8000 K, od česar sta dobili še dijaška kuhinja in dijaško podporno društvo v Celju po 1000 K, do čim se je ostanek 2000 K porabil za lokalne dobrodelne namene.

rom v trgovini; dalje 250 K za CMD in 250 K za Jugosl. Matico, oba zneska nabrana na odhodnici sodnika g. Bariševiča. Denar naj se dvigne v naši upravi. Tvrda Löschnig & Schmid je iz omenjenega vzroka skupno darovala 8000 K, od česar sta dobili še dijaška kuhinja in dijaško podporno društvo v Celju po 1000 K, do čim se je ostanek 2000 K porabil za lokalne dobrodelne namene.

Poslano.*

Odprto pismo

g. rud. svet. ing. Igo Pehaniju in obnem Trboveljski družbi.
Oba naslovljena odgovorila sta na moje «Poslano» rudarskemu glavarstvu na način, ki mi ne utegnil spraviti celo pri svojih somišljenikih v slabo luč, da sem prenehalno in nepremišljeno javno nastopil proti ravnanju Trboveljske družbe in rudarskemu glavarstvu. Primoremu sem k odgovoru, pričetkom katerega na povdarjam, da me jezi le to, da se moram boriti še danes za one cilje, o katerih sem mislil, da so že davno doseženi, da sem torej v onem položaju, v katerem sem se nahajal v predvojnih in vojnih časih.
O korektnosti postopanja g. r. sv. Pehanija, ki je moje, kakor povdarjam, privatno pismo odstopil v uporabo (ta odgovor sem pričakoval) rudarskemu glavarstvu, in postopanja rudarskega glavarstva, ki je moj privatni dopis obravnavalo kot uradno vlogo, so že sodili vsi oni, ki so čitali obe «Poslani». Takega postopanja smo bili vajeni vsi Slovenci pred in med vojno.
Iz množice neologičnih zaključkov rudarskemu glav. podrejenega rud. sveta, g. Pehanija ugotavljam z veseljem dvoje: prvič, da smatra zadevo nastavitve inž. Kocha za važno dovolj, da se o nji javno razpravlja in drugič, da je rud. glav. g. inž. Stergar državni komisar Trboveljske družbe, ki je v prvi vrsti zainteresiran na nastavitvi nameščencev te družbe. Jaz bi se sicer ne ogreval za njegov interes.
* Za vsebino odgovorjaj uredništvo le, v kolikor to določa zakon.

ampak za njegovo dolžnost, ki jo ima kot državni komisar napram državi. Ne gre tu za interese g. dvornega svetnika, temveč za interese države, kateri ni vseeno, v čemih rokah so vsa vodilna mesta družbe, ki je vitalnega pomena za njo v sreči in nesreči. Ta zadnji, mogoči, nesrečni položaj domovine v vseh oblikah imajmo v mislih, pa bomo imeli vsoto težo odgovornosti, ki jo mora imeti državni komisar zlasti pri nastavitvah vodilnih organov podjetja, ki so, kakor pravi g. rud. svetnik, važne.

Kljub vsej važnosti pa si g. državni komisar ni preskrbel vpogleda in ingerence na razpis, vlozene prošnje in kvalifikacije kompetentov ter vabi mena, naj mu dam te podatke, mene, ki nisem s Trboveljsko v nikakih stikih, češ, meni morajo biti imena in sposobnost prosilcev znana in to zato, ker sem ga po znanju iz otroških let hotel opozoriti, da pri tem imenovanju ni vse prav. O državni komisar se je namreč, kakor pravi g. rud. svetnik, zadovoljil s poročilom Trboveljske, da za mesto obratovodje v Hudčijani ni bilo razen inž. Kocha sposobnega prosilca.

S tem prehajam na meritorni odgovori obema naslovljenecema in rud. glavarstvu. Od merodajne (ne rudniške) strani sem pred nekaj tedni zvedel, da se vrše pogajanja za to mesto z nekim Čehom in da bo ta imenovan. Pozneje je nek rudniški uradnik pripovedoval v javnem lokalu, da je bilo več prosilcev Čehov, da se jih pa ni moglo sprejeti, ker so stali pretirane zahteve. Nato sem slišal z merodajnega mesta od tretje osebe, da sta tudi 2 prosilca Slovenca in ne najmlajša. Če so te informacije točne, o tem lahko polzveduje g. drž. komisar. Ako so, potem naj anulira imenovanje, ako pa niso, ga mora istotako, ker inž. Koch ne obvlada našega jezika niti za službeno potrebo. Z malenkostnimi osebnimi spremembami bi se v zadnjem slučaju dalo izogniti take ni imenovanju.

Klavern je tudi zagovor Trboveljske. Res je, da je družba daleč od tega, da bi protežirala kakega tulca. Pač pa so pri družbi nekateri gospodje, ki se ne morejo odroči od bivšega Volksrata stavljeni nalogi, podpirati in krepi ti nemstvo na jugu. Nekaj časa je bilo v tem oziru pri Trboveljski bolje, sedaj pa je začela slediti ostali industriji v našem okraju.
Iz Hrastnika in Trbovelj dobivam poročila, da se je tamošnje nemško uradništvo in delavstvo pomnožilo zadnje mesece na število, ki presega predvojno število. A to ni najhujše; Nemci, ki jih ne odklanjamo, dokler so lojalni državljanji, postajajo oblastnejši kot so bili kdaj prej. V Zagorju ne bo boljše, v Rajhenburgu še manj, čakam pa še na tamošnja poročila.

Trboveljska pravi, da zna inž. Koch «za silo» slovenski. Kaka pa je ta «sila»? Ali je namenjena našim uradam, ali našemu delavstvu, ali pa je omalovaževanju ali sramotitvi našega državnega jezika? Pest se kriči, ko se čita v sedanjih časih kaj takega.
Oni ravnatelji, ki niso Slovani in ne naši državljani in ki imajo slovenske rodbine, se repenčijo s temi rodbinami kot s pevovitim perjem, ki bi ga hitro pokrili, če bi prišli v stare razmere. Humberg je, kar se pripoveduje o 27 višjih uradnikih Slovenceh in Hrvatih. Vsa vodilna mesta v centralnem ravnatelstvu so zasedena z Nemci, menda z edino izjemo komercialnega ravnatelja. Še prav pred kratkim bil je imenovan za «lesnega» ravnatelja v centrali g. Huber, ki ga Trbovelj posebno dobro poznata. Tudi za taka mesta menda ni najti sposobnih domačinov, posebno če presoja njih kvalifikacije, ki je jako elastičen pojem. Trboveljska sama brez državnega komisarja. Ostalih 26 «višjih» uradnikov so pisarniške moči brez vsakega vpliva na značaj družbe. Ta mesta so drobtine, ki so se usnu pomele z bogatih in z sramotno in zasmeh.

Sedaj se ne bom več prepiral po listih, dokler ne dobim od svojih prijateljev in somišljenikov gradiva dovolj, da udarim in dokažem na vse strani, da ni vse zlato, kar se svetli.
V Laškem, 5. januarja 1923.
N. 217 Dr. Fran Rož.

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnje so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti viagi i mraza!

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din, vsaki nadaljnji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, spremenljiva do 20 besedi 1 Din, vsaki nadaljnji 5 besedi 2 Din. — Plača se sprej. (Lahko tudi v enotah.) Na vprašanje se odgovorja le, ako je vprašanje priloženo znanje za odgovor.

- Službe**
- Trgovski pomočnik**
sa išče za takojšnji vstop. Ponudbe na Franjo Drobnica, trgovca z mešanim blagom. Laško. Hrana, stanovanje in perilo v hiši. 94
- Dama z maturo**
išče za par popoldanskih ur pisarniškega posla na dom ali izven doma. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Učiteljska 28». 101
- Spretna prodajalica**
išče mesta v sporniški trgovini. Nastopi lahko takoj. Pismene ponudbe pod «Prodajalica» na upravo «Jutra». 99
- Službe išče**
kakršnekoli si hodi, mlad samec. Najraje pri kakem podjetju. Vešč je slovenskega, hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika v govora in pisavi ter vseh pisarniških poslov. — Naslov v upravi «Jutra». 100
- Takoj sprejemem**
mlajšega mizararskega pomočnika, ki ima veselje se pridružiti polaganja parketov. — Sprejemem tudi vajenca. Ferdo Primozič, mizarstvo in parkete, Ljubljana, Traovski pristan 4. 105
- Mladentiš**, 109
star 30 let, išče službe kot sluga. Nastopi lahko takoj. Pismene ponudbe pod «Sluga» na upravo «Jutra».
- Absolventinja**
gospodinjstva teča ter večja slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika, išče službe k otrokom, eventualno popoldne v eni hiši, popoldne
- pa v drugi.** Ponudbe pod «Absolventinja» na upravo «Jutra». 110
- Službo**
občinskega redarja razpisuje županstvo občine Bled. Bo flektanti naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevno plačo na županstvo Bled. 83
- Knjigovodja bilanolist**
s prima referencami, vešč slovenske, nemške, srbohrvatske in italijanske korespondence, želi primarnega mesta, po možnosti na Hrastkem, v Slavoniji, Hercegovini, Bosni s takojšnjem nastopom. Cenjene ponudbe pod «Perfekten knjigovodja» na upravništvo «Jutra». 85
- Sprejme se** 81
gospodična na stanovanje. Naslov pove uprava «Jutra».
- Kupim**
- Kupim oltre.** 107
Naslov pri upravi «Jutra».
- Valvasorjevo** 12
«Ehre des Herzogtums Krain» (Krajcero iz ajo se kupi. Ponudbe na upravo «Jutra».
- 3000 hmelovih drogov**
po 7 m dolge, kupim. Ponudbe na gospo Antonijo Schwab, Celje, Cankarjeva ulica 9. 91
- Prodajam**
- Nov, črna damski plašč**
se ceno proda. Naslov pove uprava «Jutra». 200
- Ceno prodam:**
Kompletno izloženo okno, vhodna vrata s «Rollo» in
- popolno opravilo za trgovca z mešanim blagom.** — Kje, pove uprava «Jutra». 88
- Pos.**
čiste volčje pasme, stari tri mesece, se proda. Naslov pri upravi «Jutra». 89
- Klavir**
(Minion), trdke «Bösendorfer», prodam vsled pomanjkanja prestora. Ogleda se lahko vsak dan od 1/2 do 2 popoldne. Naslov pove uprava «Jutra». 111
- Stanovanje**
- Soliden gospod**
išče sobo, plača dobro. Ponudbe us: Zupancič za M. J., Ljubljana - Grad. 80
- Nepremičnine**
- Velika hiša,**
hotel in prodajalna, elektrika in vodovod, 13 orolov sadnega vrta, nji in gozda, 10 minut od postaje na Gorenjskem, se proda. Ponudbe pod «3.0.000 Din» na upravo «Jutra». 102
- Dopisovanje**
- Mlad fant,** 92
kije ravno otklulil vojaščino, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo, ki bi imela svojo hišo na deželi. Le resne ponudbe s si ko pod «Sreča 9999» na upravo «Jutra».
- Dva mlada obrtnika.**
se želita v svrhu ženitve seznaniti z mladima gospodičama ali vdovama z nekaj premoženja. Le resne ponudbe s silko pod žifro «Škarje», poštnoležje Dol pri Hrastniku. 106

Najpripravnejša darila

Amerikanski

in angleški

Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sakanec, svila itd.
Lastna mehanična delavnica, — Prodaja na obroke.
Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York
Centrala za SRS: Zagreb, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,
Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorien, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Štip.
96/L Zastopništva v vseh večjih mestih.

Naša draga mamica, oziroma soproga in stara mama

Lojzika Skalè, roj. Mayr

nas je zapustila 8. januarja 1923. zjutraj in se preselila v večnost. Pogreb pokojne bo v sredo 10. januarja ob 4. uri popoldne iz kapelice novomeškega pokopališča.

Mir blagi duši! Prosimo tibega sožalja.

Rodbini: **Otmar Skalè in Viko Kobé.**

Novo mesto, dne 8. januarja 1923. 39

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. B. E. Škaberne Ljubljana, Mestni trg 10

Vsakovrstne vožnje

eprejme po najnižji ceni

trdka Josip in Rajko Turk Ljubljana, Vidovdanska (Radečkova) cesta 3.

NEVESTE!

Zaloga pohištva, lastna tapetniška delavnica

Od navadne do najfineje opreme. Cene dnevne.

Brata Sever

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kollizej). 143/1